

SURSE ISTORICE DIN SECOLELE XVI-XVIII PRIVIND ORAȘUL SEBEȘ

Călin Anghel

Sebeșul a fost un important centru urban transilvănean în Evul Mediu, când a înregistrat, pe rând, o dezvoltare spectaculoasă și considerabilă în cursul secolului al XIV-lea – în anul 1341 având statutul de *civitas* –, o stagnare în secolul următor și un accentuat declin declanșat de cucerirea de către turci în anul 1438 și amplificat de donarea sa și a Scaunului Sebeș, de către regele Matia Corvin, în anul 1464, fraților Johann și Andreas Pongratz. În secolul al XIV-lea și la începutul celui de al XV-lea, deci în perioada de înflorire, orașul a fost înzestrat, prin grija locuitorilor săi, cu câteva construcții, unele remarcabile, cum ar fi biserica parohială Sf. Maria, capela Sf. Iacob, fortificația orașului și biserica fostei mănăstiri dominicane.

Informațiile referitoare la trecutul și monumentele Sebeșului provin dintr-o mare varietate de surse istorice, între care descrierile călătorilor străini și cronicile dețin o pondere semnificativă. Dacă din descrierile călătorilor străini se poate intui aspectul orașului sau al unor clădiri importante ale acestuia, la data redactării lor, în cronică sunt consemnate și evenimente importante care pot explica o anumită evoluție a localității, la un moment dat. În abordarea cronicilor din secolul al XVIII-lea am optat pentru prezentarea doar a aceluia care au ca subiect Sebeșul. Un al treilea tip de sursă îl reprezintă lucrarea lui Georg Marienburger (1751-1827), *Topographie der Stadt Mühlbach*, publicată în 1785, în *Hermannstädter Zeitung*, care se încadrează categoriei literaturii statistice ce ia naștere, în Transilvania, în secolul al XVIII-lea și în prima jumătate a secolului al XIX-lea¹. Aceste surse istorice, cu toate limitele lor, ne oferă posibilitatea de a creiona o imagine a Sebeșului medieval și premodern cât mai apropiată de realitate.

Din secolul al XVI-lea, pe fondul interesului arătat de umaniștii din vestul Europei față de Țările Române, în legătură cu presiunea exercitată aici de către turci, datează primele descrieri ale orașului Sebeș. Acestea, mai ample sau mai lapidare, au fost realizate de călători străini, adesea emisari politici, care, în drumurile lor, au poposit aici și au vizitat orașul². O primă descriere a realizat-o Georg Reicherstorffer, în anul 1550, care ne relatează că:

„[...] orașul Sebeș se află la o mică depărtare de Alba Iulia, pe un loc șes, și e apărat de o vale adâncă cu ape foarte bogate în pești, deși nu e întărit de lucrări de fortificații așa de puternice. Înăuntru e împodobit de clădiri

¹ A. Răduțiu, L. Gyemant, *Repertoriul izvoarelor statistice privind Transilvania, 1690-1847*, Cluj-Napoca, Editura Univers Enciclopedic, 1995, p. XXIII-XXIV.

² D.O. Dan, *Sebeșul în viziunea călătorilor străini (sec. XVI-XIX)*, în *Apulum*, XIV, 1978, p. 229.

frumoase și se spune că a fost prima așezare a sașilor.[...] Acest oraș are șaptesprezece sate regești [...]"³.

Câțiva ani mai târziu, în 1566-1567, Giovan Andrea Gromo, călătorind prin Transilvania, relatează în descrierea sa:

„[...] Sebeșul Săsesc – altădată oraș de seamă al sașilor, acum însă nu mai e oraș, ci doar un târg mai mare – este așezat la o depărtare de șapte mii de Alba Iulia, pe drumul dinspre Sibiu, pe un șes cu totul neted, între pâraie în care trăiesc pești foarte gustoși și din ale căror ape se formează un râu mare, ce înconjoară orașul de două părți și se varsă mai jos de Alba Iulia în Mureș. Drepturile sale orașenești au fost trecute asupra Oraștiei, amintită mai sus, măcar că acesta (Sebeșul Săsesc) are înfățișare de oraș [...]. Are case bune, putând sta alături de oricare oraș al acestei țări, are o catedrală prea frumoasă, și este foarte bine populat de negustori și orașeni civilizați și a fost întărit mai înainte de Castaldo [...]"⁴.

Antonio Possevino, în anul 1583, vizitează și el orașul, pe care îl consideră ca fiind unul dintre cele mai vechi ale sașilor, remarcând că între zidurile acestuia trăiesc destul de puțini locuitori⁵. Și din aceste informații se poate constata faptul că localitatea, la jumătatea secolului al XVI-lea, intrase deja într-un profund declin economic și demografic. Ea a pierdut statutul de *civitas* pe care îl deținea în anul 1341 din cauza evenimentelor secolului al XV-lea, dar și din cauza incapacității de a ține pasul și de a concura cu orașele săsești, Sibiu și Brașov, care acum cunosc o dezvoltare economică spectaculoasă.

Acest gen literar continuă și în secolul al XVII-lea, iar după o pauză de mai mult de o jumătate de secol, Conrad Iacob Hildebrandt realizează, în anul 1656, o descriere a orașului, însoțită și de un scurt istoric al acestuia:

„[...] Este numit *Zabessus*, *Schebesch* pe ungurește; este primul oraș curat săsesc de care am dat, și cel mai vechi după Mediaș, își trage numele de la râul *Müll* ce curge pe alături. Sebeșul a fost întemeiat în Transilvania în anul 1150. Astăzi este un orașel mic, așezat pe o câmpie, într-o adâncitură. Apărat dinspre apus de bălți, mlaștini și ape bogate în pești, el are un aer bun și sănătos și case bine clădite [...]"⁶.

În încheiere, când vorbește de cucerirea orașului de către turci în 1438, el greșește, plasând evenimentul în anul 1426⁶.

Cronicarul turc Evliya Çelebi, care însoțea trupele otomane în acțiunile militare, a realizat o descriere a Sebeșului în preajma celei de a doua distrugerii a orașului de către turci, din 1661:

³ *Călători străini despre țările române*, vol. I, București, Editura Științifică, 1968, p. 220.

⁴ *Călători străini despre țările române*, vol. II, București, Editura Științifică, 1970, p. 352-353.

⁵ *Ibidem*, p. 547-548.

⁶ *Călători străini despre țările române*, vol. V, București, Editura Științifică, 1972, p. 576-577.

„[...] E o cetate mare, pătrată, înconjurată cu un zid simplu și scund. Unele porțiuni din zid sunt construite din cărămidă, iar altele din piatră; dar e mai mare decât cetatea Sibiului (!) [...] se puteau vedea șase mii (!) de case acoperite cu stuf și cinci mănăstiri cu clopotnițe. [...] N-are bastioane [...]. Șanțul cetății nu-i prea adânc și e năpădit de mlaștini și de păpuriș [...]”⁷.

Conform autorului citat, cetatea ar fi fost construită în timpul lui Gabriel Bethlen, dar informația pe care acesta a primit-o se referea probabil la o reparație mai importantă din acea perioadă. Unele dintre afirmațiile sale sunt complet eronate, cum ar fi cele referitoare la mărimea orașului și la numărul caselor. În continuare, prezintă eforturile pe care le depuneau sebeșenii pentru a reface orașul, distrus de turci cu cinci luni în urmă⁸.

De acum datează și primele informații referitoare la Sebeș provenind de la cronicari ardeleni. Cronicile din această perioadă au ca elemente caracteristice consemnarea întâmplărilor contemporane și îmbină observația și opinia personală cu știri aflate accidental. Aceste însemnări nu depășesc stadiul istoriografiei analitice⁹. Cronicarul sibian Johann Tröster (? -1670), rector al școlii săsești din Cincu Mare, în lucrarea sa *Das Alt- und neue- Teutsche Dacia, das ist Neu Beschreibung des Landes Siebenbürgen*, tipărită la Nürnberg în anul 1666¹⁰ – o amplă descriere geografică și etnografică a Transilvaniei, cu referiri și la trecutul ei¹¹ –, referindu-se la Sebeș consideră că așezarea a fost fondată în 1150 de către coloniștii sași; tot aici este reprodusă gravura lui Jacob Schollenberger, înfățișând orașul, în cea mai mare parte fantezistă¹².

În secolul al XVIII-lea se disting două mari perioade, despărțite convențional de anii 1771-1772: cea a Barocului târziu și cea a Iluminismului¹³. În Transilvania se observă existența unei perioade preiluministe, sub aspect istoriografic, care durează până în deceniul opt al secolului al XVIII-lea, urmată de cea iluministă. În acest interval se înregistrează un salt important, atât din punct de vedere numeric, cât și calitativ, în domeniul scrisului istoric. Asistăm acum și la o însemnată diversificare a genurilor abordate. Caracteristică pentru istoriografia săsească continuă acum să fie împlerirea formelor tradiționale ale scrierii istoriei cu necesitatea impusă de spiritul iluminismului și resimțită de

⁷ *Călători străini despre țările române*, vol. VI, București, Editura Științifică, 1976, p. 618-619.

⁸ *Ibidem*.

⁹ A. Armbruster, *Dacoromano-Saxonica*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1980, p. 60.

¹⁰ J. Tröster, *Das Alt- und Neu- Teutsche Dacia. Das ist: Neue Beschreibung des Landes Siebenbürgen*, Nürnberg, 1666; Gh.I. Andrieșescu, *O carte veche despre români: „Das Alt- un neu- teutschei Dacia” von J. Tröster, 1666*, în *Revista din Iași*, I, 1908, p. 98-104.

¹¹ A. Armbruster, *op. cit.*, p. 111.

¹² C. Anghel, *Orașul Sebeș în reprezentări de epocă*, în *Annales Universitatis Apulensis, Series Historica*, 10/I, 2006, p. 187-188.

¹³ *Istoria Românilor*, București, Editura Enciclopedică, 2004, p. 834-835.

istoricii sași, spre o înnoire a metodelor de investigație și spre extinderea orizontului. Se impune acum monografia amplă, cuprinzătoare, a localităților săsești¹⁴. Până la mijlocul secolului, limba latină domină în fața creației culturale în limba maternă.

Din prima jumătate a secolului al XVIII-lea datează cronica *Particula historica in urbem Sabesum* a lui Georg Soterius (1704-1765), unul dintre cei mai prolifici istorici sași din această perioadă¹⁵. A fost scrisă în anul 1735 și în ea sunt consemnate aspecte diverse din trecutul orașului¹⁶. În prima parte abordează problema denumirii localității, prezintă numele dat acesteia de germani, maghiari și români și încearcă să-i deslușească etimologia. În partea a doua prezintă unele din cele mai importante evenimente din istoria orașului, începând cu anul 1224 când în „Diploma andreeană” apare mențiunea *terra Sebus*. În anul 1377 [corect: 1387], orașul primește dreptul de a se înconjura cu ziduri. Ca dată a întemeierii localității de către coloniștii sași autorul consemnează anul 1150, citându-l pe Andreas Gunesch (1648-1703). Nu respectă cu rigurozitate cronologia în prezentarea evenimentelor, iar unele date menționate sunt greșite¹⁷. În partea a treia se ocupă de privilegiile obținute de oraș, din partea regilor maghiari, în secolele XIV și XV. În ultima parte, după ce prezintă mai detaliat cucerirea orașului de către turci, din anul 1348 [corect: 1438]¹⁸, expune succint evenimente mai importante din trecutul Sebeșului.

Alături de cronici, continuă să se redacteze și descrieri ale călătorilor străini. Din anul 1736 datează cea realizată de Johann Conrad von Weiss:

„[...] După Mediaș, este cel mai vechi oraș liber regesc din Transilvania, fiind construit în 1150. În vremurile de demult el a fost împrejmuit de un zid dublu și înconjurat de un șanț cu apă; însă, în timpul tulburărilor curuților, a fost făcut aproape în întregime una cu pământul, iar din cauza mării sărăcii a locuitorilor nu a fost reconstruit în întregime. Orașul este așezat într-o frumoasă câmpie întinsă pe râul Sebeș. Sașii au biserica cea mare, care este înconjurată de un zid simplu. De asemenea, franciscanii au primit o clădire de biserică veche și în ruine, care însă nu se reconstruiește încă [...]”¹⁹.

Câțiva ani mai târziu, în 1738, un anonim latin, relatează, după un popas la Sebeș:

¹⁴ A. Armbruster, *Dacoromano-Saxonica*, p. 71.

¹⁵ *Ibidem*, p. 76-77.

¹⁶ Direcția Județeană Alba a Arhivelor Naționale (în continuare: D.J.A.A.N.), fond *Parobia Evanghelică C.A. Sebeș*, dosar nr. 2/1735, 11f.

¹⁷ Lucrarea la care ne referim este o copie din epocă a manuscrisului lui G. Soterius, iar unele erori puteau să apară la transcrierea anilor, care sunt scriși în cifre romane.

¹⁸ D.J.A.A.N., fond *Parobia Evanghelică C.A. Sebeș*, dosar nr. 2/1735, f. 7.

¹⁹ Apud *Sebeș. Atlas istoric al orașelor din România*, vol. III, fasc. 2, București, Editura Enciclopedică, 2004, p. VIII.

„[...] locul, în afară de unul sau doi proprietari catolici, are o populație în întregime săsească, adică luterană. Am mai apucat în această reședință pe un preot stând cu un frate convers; în curte mai rămân încă zidurile întregi, și aproape în stare perfectă, ale unei biserici vechi, mari și înalte. Dar în clipa de față catolicii au doar o capelă sărăcăcioasă de mărimea unei cămăruțe de culcare ceva mai mare [...]”²⁰.

Din anul 1745 datează o altă lucrare, semnată de Laurentius Weidenfelder (1693-1755), preotul Cisnădioarei. Aceasta este, de fapt, o prezentare cu observații a cronicii lui Soterius. Sunt consemnate și aici cele mai importante evenimente din istoria orașului: 1150, fondarea de către coloniștii sași; 1387, înconjurarea așezării cu ziduri, în baza unui privilegiu acordat sebeșenilor de regele Sigismund de Luxemburg și reconfirmat un an mai târziu; 1438, cucerirea orașului de către turci și reacordarea privilegiilor în anul următor. De altfel, autorul insistă asupra privilegiilor pe care orașul le-a primit din partea regilor maghiari, în secolele XIV-XV. Consemnează activitatea de excepție a judeului regal al orașului, Johann Zaz, și evenimentele din timpul disputei dintre Ioan Zápolya și Ferdinand I de Habsburg pentru tronul Ungariei. Încheie enumerând alte date importante din istoria Sebeșului, din secolele XVII și XVIII²¹.

În secolul al XVIII-lea, în domeniul cronicicii, se constată o îmbunătățire în ceea ce privește metoda și concepția scrierilor istorice, ca urmare a inovațiilor pietistă și iluministă²². Dacă în secolul al XVII-lea, în descrierile istorico-geografico-etnografice, din care face parte și lucrarea lui Johann Tröster, *Das Alt- und Neu- Teutsche Dacia*, amintită mai sus, o temă dominantă era cea a originii daco-geto-gote a sașilor²³, începând cu prima jumătate a celui următor se renunță la această teorie și se argumentează concepția potrivit căreia aceștia sunt descendenții coloniștilor așezați aici în timpul regelui Géza al II-lea, fiind consemnate și privilegiile cu care ei au fost înzestrați, de-a lungul timpului, de către regii maghiari. Această schimbare se produce în contextul intrării Transilvaniei sub guvernarea habsburgică.

În anul 1782, Johann Lehmanns (Christopher Seipp), călătorind de la Bratislava la Sibiu, a trecut și prin Sebeș și a realizat o descriere a acestuia:

„[...] un oraș liber regesc, și-a luat numele de la pârâul Sebeș (Bach Müll), care solid îndiguit curge limpede de-a lungul său. Între zidurile cetății nu sunt mai mult de 200 de case. Orașul e curat săsesc. Sunt în el franciscani. Mahalalele

²⁰ *Călători străini despre țările române*, vol. IX, București, Editura Academiei Române, 1998, p. 220.

²¹ D.J.A.A.N., fond *Parobia Evanghelică C. A. Sebeș*, dosar nr. 1/<1745>, 4f.

²² Edit Szegedi, *Tradiție și inovație în istoriografia săsească între baroc și iluminism*, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2004, p. 160.

²³ *Ibidem*, p. 155.

sunt locuite de români, două din străzile sale de sași, altele de badenezi²⁴, emigranți din cauza religiei [...]”.

Amintește existența unui han „La Mielul Alb”, cu camere curate și a unei prăvălii armenesti (probabil pe strada Grecilor, în afara zidurilor). De asemenea, remarcă bogăția parohiei evanghelice²⁵. Câțiva ani mai târziu, după 1790, Johann Lehmanns scria:

„[...] Sebeșul mai era încă la începutul domniei lui Iosif al II-lea oraș săsesc. Apoi i s-a luat, curând privilegiul de oraș, fiind coborât la rangul de târg. De la începutul domniei lui Leopold (al II-lea), târgul a devenit din nou oraș.[...] Un argintar din Königsberg are aici o industrie foarte frumoasă. Turnătoria de clopote lucrează pentru Transilvania întregă [...]”²⁶.

Din cronica *Primae Lineae Fatorum Civitatis Sabesi*, scrisă de preotul din Răhău, Georg Dietrich (în 1784), atribuită însă și lui Michael Conrad²⁷, aflăm detalii despre drama prin care Sebeșul a trecut în anul 1438, în timpul cuceririi și devastării de către turci, dar și că în anul următor invaziei, negustorii de aici și-au reluat activitatea, iar în anul 1440 era complet refăcut²⁸.

În anul 1785 a fost publicată, în *Hermannstädter Zeitung*, o amănunțită descriere a Sebeșului – *Topographie der Stadt Mühlbach*²⁹ – scrisă de Georg Marienburger (1751-1827)³⁰. După o scurtă descriere a zonei din punct de vedere geografic și o incursiune în istoria orașului – a cărui întemeiere este plasată în 1150, pe baza unor cronici mai vechi – autorul face o descriere detaliată a unor construcții importante din Sebeș. Se referă astfel, în mod amănunțit, la fortificația orașului, oferind informații valoroase despre cele două porți principale ale acesteia și despre barbacanele aferente lor, care nu s-au mai păstrat. Nu omite nici turnurile și curtile cetății și transcrie inscripțiile existente pe acestea. Amintește existența șanțurilor inundate și a lacurilor din jurul cetății, ca elemente suplimentare de fortificare, care în acea perioadă au fost asanate, umplute cu pământ și transformate în grădini. De asemenea, descrie și clădiri situate în interiorul incintei, între care de o atenție specială se bucură biserica parohială, al cărei cor îl datează în secolul al XIII-lea [!], la fel procedând și cu altarul poliptic.

²⁴ Emigranți din zona Baden-Durlach.

²⁵ *Călători străini despre țările române*, vol. X/1, București, Editura Academiei Române, 2000, p. 576-577.

²⁶ *Ibidem*, p. 617

²⁷ Senator al Sebeșului, mort după 1784.

²⁸ A. Armbruster, *Dacoromano-Saxonica*, p. 181-182.

²⁹ Georg Marienburger, *Topographie der Stadt Mühlbach*, în *Hermannstädter Zeitung*, Erster Jahrgang, 1785, nr. 28-39.

³⁰ Rector al Gimnaziului evanghelic din Sebeș și jude regal al orașului.

„[...] Nava bisericii, [...] opera unor timpuri mai recente, datând probabil din 1520 [...]. Este cu mult mai scundă decât corul, întunecoasă și după un gust diferit față de cor [...]”³¹.

Amintește și capela Sf. Iacob, pe care o consideră ca fiind „prima Casă a Domnului” din Sebeș, biserica mănăstirii franciscanilor, cu hramul Sf. Iacov [Sf. Bartolomeu, în realitate!], probabil indus în eroare de numele străzii – Iacobi Gasse. Realizează și descrieri ale suburbiilor românești, în care existau două biserici, una a ortodocșilor, cealaltă a uniților, și care trăiau din agricultură. Suburbia emigranților din Durlach și Hanau (sosiți în 1749, respectiv în 1771), recent constituită, era despărțită de cea românească prin râul Sebeș. Noii veniți nu aveau o biserică proprie și participau la serviciul divin oficiat la biserica din oraș³². Încheie descrierea făcând o analiză a ocupațiilor sebeșenilor de-a lungul timpului și constată decăderea economică a orașului.

În anul 1786, aflăm de la Joseph-Gabriel Monnier că la Sebeș, „[...] un târg împrejmuit cu un zid crenelat [...]”, se afla o garnizoană de cavalerie³³. De la sfârșitul secolului al XVIII-lea, mai precis din anul 1799, datează o altă descriere a Sebeșului, semnată de Michael Lebrecht (1757-1809), preot sas din Șura Mică (jud. Sibiu), care a preluat majoritatea informațiilor pe care le relatează din lucrarea lui G. Marienburger. Face aceeași descriere a bisericii evanghelice, al cărei cor îl datează în secolul al XIII-lea, iar despre navă, mai mică, mai puțin înaltă și mai întunecoasă, crede că e opera unor arhitecți mai tineri. Amintește și capela Sf. Iacob, ca „prima Casă a Domnului” din Sebeș, mănăstirea franciscană și biserica acesteia, care ar fi avut hramul Sf. Iacob [!]. Ne relatează că la periferie locuiesc românii, țigani, dar și Durlach-erii și Hanau-erii, care s-au așezat de curând aici. Observă declinul economic al orașului și opțiunea spre agricultură a sebeșenilor, în special spre cultivarea viței de vie³⁴.

Valoarea descrierilor realizate de călătorii străini era determinată, între altele, de scopul și durata călătoriei. La acestea se adăugau formația profesională, cea culturală și apartenența confesională a călătorului, care se reflectau în mod direct în cele relatate³⁵. Astfel, emisarii Georg Reicherstorffer și Conrad Iacob Hildebrandt sunt preocupați de poziția strategică a orașului și de valoarea defensivă a lucrărilor de fortificare care îl înconjoară. Pe de altă parte, în descrierile realizate de clerici, mai ales în cele ce datează din secolul al

³¹ Apud *Sebeș. Atlas istoric*, p. IX.

³² *Ibidem*, p. X.

³³ *Călători străini*, vol. X/1, p. 789.

³⁴ Apud Theobald Streitfeld, *Eine Beschreibung Mühlbachs aus dem Jahre 1799*, în *Der Unterwald*, nr. 10, Mühlbach, 1931, p. 1.

³⁵ Mihaela Grancea, *Reprezentări ale spațiului urban transilvănean în relațiile de călătorie din secolul al XVIII-lea*, în *Historia Urbana*, IX, 2001/1-2, p. 54.

XVIII-lea, în contextul eforturilor Romei de întărire a catolicismului în Transilvania, se poate observa faptul că aceștia acordă o importanță aproape exclusivă credincioșilor catolici din oraș, așa cum este cazul anonimului care în anul 1738, în relatarea sa, prezenta situația acestora, starea lăcașului de cult destinat lor și a preoților care îi slujeau.

Cu toate aceste determinări, care se răsfrâng uneori asupra calității informațiilor transmise, aceste surse istorice permit surprinderea aspectului unei localități, în momentul redactării lor și unele tendințe din evoluția acesteia. Dintre lucrările prezentate mai sus, cea mai valoroasă este cea a lui Georg Marienburger, *Topographie der Stadt Mühlbach*. Descrierea pe care acesta o realizează nu se referă doar la orașul „intra muros”, ci vizează și suburbiile locuite de români și de emigranții germani, din Durlach și Hanau, stabiliți aici în secolul al XVIII-lea. Cu siguranță, unele dintre informațiile transmise de autor sunt foarte valoroase, în special cele referitoare la fortificația orașului și la unele clădiri civile, dar altele, cum ar fi cele privind datarea și succesiunea fazelor de construcție ale bisericii evanghelice, sunt greșite, ele provenind, probabil, din tradiția orală. Cu toate aceste neajunsuri, lucrarea este cea mai amănunțită descriere a orașului păstrată până în prezent și ea a permis identificarea și clarificarea aspectului unor elemente ale fortificației medievale de la Sebeș.

HISTORICAL SOURCES ABOUT SEBEȘ TOWN FROM THE 16th-18th CENTURIES

Summary

Information regarding the past and monuments of Sebeș town are provided by varied historical sources, among which the descriptions made by foreign travellers and the chronicles have a significant weight. If the town appearance and the look of some important buildings at that time may be intuited from the foreign travellers' descriptions, the chronicles also register important events that may explain a certain evolution of the town at a certain time. The third type of sources is represented by the work *Topographie der Stadt Mühlbach*, written by Georg Marienburger (1751-1827) and published in *Hermannstädter Zeitung* in 1785. It is part of the statistic literature that arose in Transylvania in the 18th century and the first half of the 19th century.

The first descriptions of Sebeș town also date from the 16th century, thanks to the interest the humanists of the Western Europe had upon the Romanian Countries, regarding the pressure exerted here by the Turkish people. They were ample or concise descriptions effected by foreign travellers, often political emissaries, who made a halt and visited the town in their way.

Georg Reicherstorffer (1550), Giovan Andrea Gromo (1566-1567) and Antonio Possevino (1583) carried out short descriptions of Sebeș town, confirming the fact that the town was on a marked economic and demographic decline that manifested itself after the short period of prosperity of the 14th century.

This literary genre manifests itself in the 18th century, too, through the descriptions effected by Conrad Jacob Hildebrandt (1656) and Evliya Çelebi (1661) – the details registered by the last one are in major part incorrect. The first information about Sebeş dates from the same period of time and is provided by the Transylvanian chronicler Johann Tröster (1666).

Information regarding the past of Sebeş came in from the 18th century and was transmitted by chroniclers such as: Georg Soterius (1735), Laurentius Weidenfelder (1745) and Georg Dietrich or Michael Conrad (1784). The drawing up of foreigner travellers's descriptions goes on with Johann Conrad von Weiss (1736), Johann Lehmanns (1782 and 1790) and Joseph-Gabriel Monnier (1786).

The most valuable work is *Topographie der Stadt Mühlbach*, written by Georg Marienburger, the royal leader and rector of the Evangelic Gymnasium of the town, and it was published in *Hermannstädter Zeitung* in 1785. It is the most minute description of the town preserved up to present and allows the identification and clearing up of some elements of the medieval fortification appearance from Sebeş.